

Петрова Моника Васильевна
«Чуораанчык» оёону
сайыннарар киин-оёо саада,
Чурапчы сэлиэнньэтэ

«Тереебут дойдуга таптал» дьайымал сценарийа

Сыалым: Хобоону ейдее истэр, айар,дор5оонноохтук аа5ар дьобурдарын сайыннарыы.

Соруктарым:

- Уерэтэр: Туттан хаптан хобоону дор5оонноохтук аа5арын уерэтии.
- Иитэр: Тереебут дойдуга тапталы, патриотическай тыыныы иитии.
- Сайыннарар: О5о айар дьобурун сайыннарыы.

Тэрээбин чааба: (Бол5омто5о тардыы) (фон музыка тыабыыр).

Уерэн турабын кун айы
Уруц куну уруйдаары
Билии керуу ылаары
Дьобун киби буолаары
Алам чалам алакачалака
Аламай кунунэн.

О5о ба5атын ке5утуу, о5о интириэбин тардыы

Иитээччи :

-Хайа оболоор набаа элбэх кинигэлэр сыталлар дии. Бу кинигэлэр истэригэр туох баарый?

Барыта хобоонноох кинигэлэр дии.

- Эьиги санаабытыгар туох туьунан хобоонноор баар буолалларый?

-Набаа элбэх оболорго анаан суруйааччылар араас учугэй хобооннору айбыттар дии.

- Оболор эппиэттэрэ. (ийэ аба, таптал, саас, кинигэ).Биьиги хас бирдибит хобоон ис хобоону истэ уерэниэхтээхпит.

Уай мин набаа учугэй ырыа буллум ыллаан иьитиннэрэбин да? Туох туьунан ырыатын бол5ойон истээрин эрэ.

Кулумурдуур уруц кун
Кулэ уунэр мичээрэ
Айхалыынан еруутун
Амарахтык керсуйэ
Алаадьылыы тегурук
Алаастардыын куустуьар
Сэдир хатыц куех чемчуук
Сэбирдэбин ыллатар
Таптыыр кунду дойдубар
Чурапчыга кун тахсар!

Набаа да учугэй хобоону матыптаан ырыа оцорон табаарбыттар эбит дии. Туох туьунан ырыа эбитий?.

-Оболор эппиэттэрэ.

.Чурапчы туьунан хобоон билэбит дуу?

- Оболор эппиэттэрэ. Маладыастар набаа да учугэй хобооннору билэр эбиккит дии.

Онтон мин биир хобоону аа5ан иьитиннэрэбин да

Хатыцнардаах чарацнардаах

Хампа солко алаастардаах

Оттуун мастыын нарын намчы

Ол мин дойдум Чурапчы.

Набаа учугэй хобоон дии.

Сацаны ылыныы, билиилэрин байытыы, хацатыы

Ей оонньуута

- Ейу тургутар «То5ус томтор» ыйытыктар оонньуу викторина.

Иитээчи: Эьиги Чурапчы туьунан тугу билэ5итий?

- Оболор эппиэттэрэ. Маладыастар.

Иитээчи: Чурапчыбыт хас томтордоо5уй?

- Кырдык сепке эттигит. Маладыастар. Чурапчыбыт туьунан билиибитин хацытан «То5ус томтор» то5ус ыйытыктара диэн оонньуубутун оонньуубут да.

1. Биьиги олорор томторбутун аата. (интернат оскуола томторо уруккунан саца дэриэбинэ диэн)

2. Чурапчы нэьилиэгин баьылыга (Владимир Дмитриевич Сивцев)

3. Чурапчыттан теруттээх олимпийскай чемпион. (Павел Павлович Пинигин)

4. Бу туох дьизэтэй? (биьиги томторбутугар баар урдук уерэх кьата физкультура уонна спорт института)

5. Чурапчыбытыгар 4 оскуола билии кьата баар. Бу оскуолалартан гимназия хаьыс турарый?

Семен Андреевич Новгородов

Иван Михайлович Павлов

Степан Кузьмич Макаров

Дмитрий Петрович Коркин. Бу барыта Чурапчы чулуу дьонун аатын сугэр биьиги оскуолаларбыт.

6. Чурапчы нэьилиэгэр баар уьуйааннар ааттарын аататалаа. (Кыталык, Чуораанчык, , Кэскил, Мичил, Солнышко, туллукчаан, Улыбка, Березка уьуйааннар бааллар.

7. Чурапчыга ханник сир асара уунэллэрий?

8. Бу тух паамытынныгай? Куус етунэнэн биьиги биир дойдулаахтарбытын кьуруугэ ышпыттара дии ол онно анаан оцбуллубут «кэриэстэбил» паамытынныга.

9. Стадион аатын ким билэрий? Боотур Уус.

Кырдык дабаны биьиги теребут тапталлаах Чурапчыбыт утуе мааны чулуу, улэбит дьоннорунан, кыраыабай айылбатынан, ото маа уратытынан, этэ аа булда- алда , сирин аа этиллибэт минньигэбинэн аан дойдуга аатырар.

Сынньалаца тохтобул.

Иитээчи: Сынньана таарыйа кыратык хамсанан ылабыт да.

Практической улэ

Бэлэх оцоруу.

Оболоор эьиги сааскыт хаьый? Онтон Чурапчыбыт 375 сааьын туолар эбит дии. Набаа элбэх дии .

-Теребут куццутугэр эьиги тугу ыларгытын себулуугутуй?. Бэлэх дии . Онтон биьиги оболоор Чурапчыбыт теребут кунугэр хобоон айан холонон бэлэх биэриэххитин бабарабыт да?

-Мантан биирдии хартыналары бэлэмнээтим. Бу хартыналары болбойон керун уонна этиилэрдэ толкуйдаан. Миэхэ алаас хартыната тубэстэ. Мин манник диэн этии толкуйдаатым.

Киэц нэлэмэн алаас

Мацанчаан хатыц

Кун куускэ тыгарын

Ыраас сырдык куелун

Араас дьууннээх сибэккилэр

Минньигэс сир асара

Чыычаах ыллыыр

Уай набаа учугэй буолла дии. Онтон оболоор этиибит иннгэр таптыбын диэн тылы иннигэр эбэн биэрдэхпитинэ хайдабый ? Боруобалаан керебут да.

Таптыбын киэц нэлэмэн алаастарын

Таптыбын мацанчаан хатыцын

Таптыбын кун куускэ тыгарын

Таптыбын ыраас сырдык куелун

Таптыбын араас дьууннээх сибэккилэрин

Таптыбын минньигэс сир астарын

Таптыбын Чурапчыбын

Ураа наһаа учугэй хобоон буолла дии. Доргуччу аахтаран хатылатабын.

- Хайа туох эрэ тыаһыыр дии. Уай хобооммут тиллэн кэлбит дии. Астынныгыт да хобооццутун?

Тумуктуур чааһа

Дойдубутунан киэн туттарбытын туоһулуур Чурапчыбыт гимнин ыллыыбыт да. Хас биирдии кыһи дойдутугар бэриниилээх буоларын туьугар гимни билиэхтээх.

Гимн ыллыыбыт

Эьиги наһаа учугэй хобоон айан холоммут куццутунэн итиитик истицник эбэрдэлиибин уонна уерэн кетен туран суруйааччылар бэлиэлэрин перону туттарабын. Барыгытыгар миигин кытта бииргэ буолбуккутугар махтанабын!!!